Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 101. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ТРАВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 29, 1956. No. 101. VOL. LXIII.

ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ВІТАЄ ВИБОРЧІ ДЕБАТИ ПРО ЗАКОРДОННІ СПРАВИ

Вашингтон. — В розмові з республіканським конґресменом Кіннетом Б. Кітінґом, передаваній потому деякими телевізійними стаціями, державний секретар Джан Фостер Доллес висловився прихильно про передискутування проблемів закордонної політики у виборчій кампанії. На його думку, це дуже здоровий прояв, що кожних чотири роки громадянство має можливість вести всесторонні дебати над закордонними справами і Доллес сподівається, що дискусія йтиме на високому рівні і буде з погляду американського народу справді конструктивною і виховною. Торкаючись метод веденої ним закордонної політики ЗДА, Доллес заявив, що його метода здійснювання і вирішування закордонних справ з допопомою подорожей і безпосередніх зустрічей з керівниками інших держав виявилася такою успішною, що її прийняли і Совєти. Тому теж неслушною і несправедливою була критика його подорожей збоку демократичної партії тим більше, що совєтські провідники, перейнявши Доллесову методу, „перегнали" у висліді своїми подорожами і зустрічами самого Доллеса. В дальшому підкреслив Доллес, що часи „старої дипломатії", коли такі чи інші справи між окремими державами вирішувано з допомогою дипломатичних нот, минулися назавжди і що куди успішніше полагоджувати різні актуальні справи шляхом безпосередніх зустрічей і розмов. За час свого урядування Доллес зробив понад 310,000 миль подорожей закордон і це є його рекорд, бо досі ні один державний секретар стільки не подорожував. Крім того він відбув 130 зустрічей з провідниками Конґресу і мав 54 промови до американського народу в закордонно-політичних справах. Наприкінці Доллес підкреслив величезне зацікавлення президента Айзенгавера закордоною політикою, велике його знання в тій ділянці і водночас із цим його незаперечний вплив на формування цієї політики і на такі чи інші закордонно-політичні вирішення.

Генерал передбачає небезпеку для ЗДА в 1959 році

Вашинґтон. — Шеф Стратегічної Повітряної Команди генерал Куртіс Е. ЛеМей заявив на окремій Сенатській Підкомісії, очолюваній сенатором Стюартом Саймінґтоном, що СССР міг би несподіваною атакою вже в 1959 році „зовсім знищити ЗДА". Він передбачає, що в 1959 році Совєти матимуть два рази стільки далекопростірних б о м б о виків, що ЗДА. Зізнання генерала ЛеМея і його помічників обіймають 200 сторінок, але департамент оборони скоротив їх в 100 місцях перед опублікуванням. Совєти почнуть мати повітряну перевагу над ЗДА в 1958 році, і в тому ж році матимуть міжконтинентальні керовані ракети. На запити про теперішній стан американського летунства шеф Стратегічної Повітряної Команди відповів: „якщо б війна почалася тепер, ми находилися б в корисній ситуації і, можливо, виграли б війну". Генерал ЛеМей заявиви, що не можна рахувати на повітряні сили фльоти, бо ніхто не може знати, де буде стояти фльота під час несподіваного ворожого нападу.

Республіканці в Вискансін проти сенатора Вайлі

Вашинґтон. — Стейтова Республіканська Конвенція у Вискансін не перевибрала сенатора Александра Вайлі на кандидата на сенатора в цьогорічних виборах, і на його місце призначила великою більшістю конґресмена Ґленна Р. Дейвіса. Це становище республіканців в стейті Вискансін створює дуже делікатну ситуацію, бо рішення партійної конвенції можна вважати за виступ проти президента Айзенгавера. Сенатор Вайлі був головою Сенатської Комісії Закордонних Справ в роках 1953-1954, а пізніше завжди обороняв закордонну програму уряду в Сенаті. Вайлі має 72 роки і хотів четвертий раз кандидувати на становище сенатора. Сенатор Вайлі — це єдиний республіканський сенатор на Середньому Заході, який беззастережно підтримує президента Айзенгавера. Він вірить, що республіканські виборці підтримають його, і він здобуде становище сенатора, хоч партійні провідники виступають проти нього, бо він підтримує закордонну політику уряду президента Айзенгавера.

Мороз спричинив мільйонові втрати в північно-східніх стейтах

Ню Йорк, Н. Й. — Внаслідок напливу холодного повітря з Канади в північно-східніх стейтах цієї країни перед кінцем минуло тижня обнизилася температура нижче 32 ступенів. В стейті Массачусетс власники садів обраховують свої втрати на 5,000,000 долярів, бо мороз понищив квіти яблунь. В стейтах Конектикат, Ню Гемшир, Ровд Айленд, Ню Джерзі і Ню Йорк мороз спричинив також поважні втрати в садівництві і городництві, які вповні можна буде обраховувати аж пізніше, коли видні будуть пошкодження в помідорах, гарбузах кукурудзі, огірках і суницях.

В АМЕРИЦІ

● **Арґентинський уряд,** щоб минути нового організованого виступу прихильників кол. президента Перона, які готовилися зорганізувати загальний страйк робітників транспорту, загрозив усім, хто б узяв участь у страйку, ув'язненням і військовим судом. Поліція обвинувачує організаторів страйку в розкидуванні летючок із підписом Перона.

● **Комісія** для дослідження протиамериканської діяльности вирішила передати до суду справу американського громадянина Луїса Вітона, який в 1952 році їздив нелеґально до червоного Китаю і там проголошував заяви, в яких обвинувачував З'єдинені Держави Америки в протигуманному веденні війни, в паленні живцем корейських дітей та в іншому. Вітон, переслухуваний комісією, відмовився зізнавати в справі поставлених йому закидів.

● **Сенат,** ухвалюючи запропоновану урядом будівельну проґраму, прийняв у висліді закон, який уповажнює уряд збудувати понад два рази стільки мешкальних одиниць, як цього вимагав Президент. На протязі найближчих двох років ухвалено збудувати 135,000 домів, а Президент просив про уповноваження збудувати в цих двох роках 70,000 домів.

● **Число захворінь на** дитячий параліч у ЗДА постійно зменшується. В часі між 13 і 20 травня ц. р. було тільки 28 випадків *поліо*. В такому ж самому часі в 1945 році було 245 захворінь на дитячий параліч.

● **Між 15 березня і 15 квітня** ц. р., ціни на споживчі товари у ЗДА зросли на 0.2%. У зв'язку з цим заробітна платня в деяких ділянках індустрії збільшиться згідно з контрактами робітничих спілок на одного цента на годину.

● **Новим міністром** закордонних справ південноамериканської республіки Ч і л е став дотеперішній міністер к о п а л е н ь Освальдо Сайнте Марі.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА ВИЗВОЛЬНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В ТАВН ГОЛ В НЮ ЙОРКУ

СЕНАТОР НОВЛЕНД ЗГАДАВ УКРАЇНУ І САТЕЛІТІВ, ВИСТУПАЮЧИ ПРОТИ БУДЬ-ЯКОГО УГОДОВСТВА З КРЕМЛЕМ; ПРО УКРАЇНУ ЗГАДУВАЛИ ТЕЖ ІНШІ ПРОМОВЦІ, А ПРИЯВНІ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ПРИЙНЯЛИ ВИСТУП ХОРУ „ДУМКА"; МАНІФЕСТАЦІЯ ВІДБУВАЛАСЬ ПІД ЗНАКОМ ПРАПОРІВ ДЕВ'ЯТЬОХ САТЕЛІТСЬКИХ КРАЇН ТА СИНЬО-ЖОВТОГО УКРАЇНСЬКОГО. ПРЕЗИДЕНТ, ЙОГО ЗАСУПНИК І ГУБЕРНАТОРИ НАДІСЛАЛИ СВОЇ ПРИВІТАННЯ

Сен. В. Ф. Новленд

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 25-го травня, відбулась тут у Тавн Голл зорганізована Американськими Приятелями Поневолених Націй „визвольна маніфестація", яка відносилась у першу чергу до дев'яти поневолених Москвою упродовж та після другої світової війни тепер т. зв. сателітських країн і на якій цим разом чи не вперше віддано багато уваги теж і справі визволення України. Український синьо-жовтий прапор звисав із балькону разом із національними прапорами дев'ятьох сателітських країн, про Україну згадувано, разом із сателітськими країнами, в початковій молитві, яку провів монсіньйор Джонас Балькунас, кількакратно згадував про неї і голова маніфестації, амбасадор Анджір Бидел Дюк, тепер президент Інтернаціонального Рятункового Комітету, згадував про Україну і головний промовець, лідер республіканської меншости в Сенаті та один з найбільш впливових законодавців, сенатор Новленд та інші промовці, а чоловічий хор „Думка" під орудою м-ґра Л. Крушельницького, виступ якого був одинокою мистецькою точкою в проґрамі, викликав справжній ентузіязм серед понад тисячі приявної на маніфестації американської та різнонаціональної публіки. Маніфестацію вітали окремими телеграмами чи листами — през. Айзенгавер, віце-президент Ніксон, губернатор Гарриман та численні інші визначні діячі і законодавці.

Маніфестацію започатковано відспіванням американського національного гимну. Відспівала його солістка, якій акомпаніювала на фортепіяні п-ні Леся Вахнянин-Куриленко. Першим промовцем був конґресмен Гаррисон Вільямс з Ню Джерзі, який висловлював свою гордість з того, що в його районі є багато прикладних громадян східньо-европейського походження та впевняв, що „сумління Америки не буде чисте і спокійне, як довго всі поневолені тепер Москвою народи не будуть вільні та незалежні." Черговий промовець, генерал Вільям Донован, що був під час війни командантом славних пробоєвих відділів спеціяльної служби, говорив головно про втікачів з-під Совєтів у вільному світі, про загрозу для них збоку московської аґентури та про конкретні заходи для оборони і охорони тих втікачів. Короткі виясненння про організацію „Американські Приятелі Поневолених Народів" дав її президент Кристофер Еммет, при чому він два рази назвав Україну між тими країнами, яким заперечено і відмовлено права на самовизначення.

Виступ сенатора Новленда

Головним промовцем на маніфестації був, як згадано, сенатор Вільям Ф. Новленд, відомий українській публіці теж з його виступу в обороні історичних прав України на останній конвенції УНСоюзу у Вашинґтоні в 1954 р. Зміст його промови, про яку опісля широко повідомила та яку коментувала американська преса, коротко, такий:

Американська закордонна політика повинна базуватись на людській волі та піддержувати все, що її скріпляє і поборювати все, що її нехтує чи її загрожує. Промовець цитував слова Линколна про те, що „даючи волю поневоленим, ми забезпечуємо волю вільним". Тим часом, навіть у цій країні підносяться голоси в користь угодовства з Кремлем, а востанньому навіть говорено про можливість запрошення Хрущова і Булґаніна до ЗДА. Сенатор Новленд найбільш рішучо противиться тим тенденціям. Хоч теперішні „колективні диктатори" виступають проти Сталіна, проте вони є його учнями, йому завдячують свою владу і разом з ним вони відповідальні за всі злочини. — „Вони були прямими учасниками або спільниками злочинів, що їх тепер закидується Сталінові, а ці злочини включають поневолення Латвії, Литви і Естонії, наставлення комуністичного режиму в Польщі, Чехословаччині, Мадярщині, Румунії, Болгарії і Альбанії, висилку мільйонів людей до каторжних таборів та ліквідацію невисловленої кількости людей однаково Совєтського Союзу, — включно з Україною, як і сателітських держав" — твердив сен. Новленд. Зупинившись довше на своїй найбільш рішучій опозиції проти угодовства з Кремлем і зокрема проти запрошення „колективних диктаторів" до ЗДА, як і проти прийняття червоного Китаю до ОН, сен. Новленд на закінчення твердив: „Людська воля є незрівняно більшою силою ніж тиранія і коли ті з нас, що вірять у волю, не будуть прощати та поступати так, що могло б виглядати на підтримку та апробату тиранських урядів, тоді для поневолених націй неомильно знайдеться шлях до розірвання їхніх кайданів."

На закінчення з короткою промовою та загальним засудом большевизму в Польщі й інших країнах виступив колишній командант польського корпусу в альянтській армії, ген. Владислав Андерс.

У проґрамі, між виступами промовців, виступив — як згадано — чоловічий хор „Думка" під диригентурою м-ґра Л. Крушельницького та при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Лесі Вахнянин-Куриленко. Хор, якого з великим признанням для України, українців та української культури представив голова маніфестації п. Дюк, виконав три пісні: „Понад полем іде", „Широкий Луг", та „Засяло Сонце". Виконання кожної точки викликувало бурю оплесків серед публіки.

Після схвалення відповідних резолюцій, маніфестацію закінчено відспіванням пісні „Боже благослови Америку", у тому самому виконанні, що й американський гимн, а о. Флоріян Ґалдау провів коротку молитву.

Маніфестацію попередила коротка пресова конференція з промовцями, в якій взяв участь теж і представник „Свободи", обмінявшись коротко поглядами на деякі актуальні проблеми головно із сенатором Новлендом.

З ІНІЦІЯТИВИ УКРАЇНЦІВ ТВОРИТЬСЯ „АМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ НЕРОСІЙСЬКИХ НАРОДІВ У СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ"

Ню Йорк. — Минулої суботи, 26-го травня, тут у готелі Ню Йоркер відбулись з ініціятиви Українського Конгресового Комітету перші формальні наради в справі створення нової організації, що називатиметься: Американська Конференція для неросійських народів у Совєтському Союзі" та завданням якої буде творення збірної опінії в справах, що відносяться до тих народів і вплив на формування американської опінії та американської закордонної політики в цих справах. Наради, в яких взяли участь представники крайових американських організацій, що репрезентують групи громадян азербайджанського, білоруського, вірменського, грузинського, ідель-уральського, козацького, та українського походжень і в якій заповіли свою участь теж представники груп північнокавказького і туркестанського походжень, уже винесли конкретне рішення: створити таку організацію і оформити її впродовж найближчих тижнів. Наради відкрив коротким вступним словом президент УКК п. Д. Галичин, а їх цілі як і цілі плянованої нової організації з'ясував голова УКК проф. Л. Добрянський. Він м.ін. ствердив, що плянована організація матиме чисто американський характер, базуватиметься на американських традиціях, американській Конституції і Декляраціі Незалежности і не матиме організаційно-конституційних зв'язків з еміґрантськими групами. Зголошені представництва будуть членами-основниками, але до Конференції зможуть приступити теж групи інших східньо-европейських чи азійських походжень, як напр. балтійського, корейського ітп. Всі заступлені на нарадах представники відчитали в імені своїх груп відповідні деклярації, після чого були схвалені відповідні резолюції. Чергові наради, що повинні відбутися впродовж приблизно одного місяця, вже будуть конституційні. Після нарад відбулась пресова конференція, в якій взяли участь кореспонденти пресових аґенцій і Ню Йорк Таймсу, виявляючи живе заінтересовання твореною організацією, як і групами, яких вона репрезентуватиме.

Українська Громада Ню Йорку вшанувала пам'ять Гол. От. Симона Петлюри

Ню Йорк. — Заходом Центрального Комітету вшанування пам'яті Симона Петлюри в Америці, влаштувано тут в неділю 27-го травня ц. р. в авдиторії Стайвизант Гай Скул Академію для вшанування Головного Отамана Симона Петлюри в 30-ті роковини його трагічної смерти. Академію започатковано відспіванням Американського Гимну, після чого коротким словом відкрив її ген. О. Загродський, передаючи слово президентові УНР в екзилі, д-рові Ст. Витвицькому. У своїй промові д-р С. Витвицький пригадав різні подробиці з життя і діяльности Симона Петлюри та представив його, як того, що пов'язав геройство козацьких часів із новітньою боротьбою українців за державність. Д-р М. Галій відчитав із вибору творів Петлюри, який тільки що появився з друку, деякі характеристичні місця. У мистецькій частині — проф. В. Кіпа відіграв композиції Косенка, Шопена й інші, а Катедральний хор церкви св. Володимира у Ню Йорку, скріплений співаками церковного хору св. Трійці, під дир. Василя Завітневича, відспівав „Ой, Морозе-Морозенку" Людкевича, „Гей злітались славні орли-гайдамаки" Стеценка й кантату „Б'ють пороги" Лисенка. Між солістами була Ганна Шерей. Фортепіяновий супровід спочивав в руках проф. Миколи Штембера. Закінчено Академію відспіванням українського Національного Гимну. Велика заля була майже вщерть виповнена.

Свято Героїв у Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу 26 травня ц. р. о год. 7 веч. відбулось тут в Джуніор Гайскул, під протекторатом Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій м. Ню Йорку, Свято Героїв, на якому відзначено пам'ять голови Директорії й військ УНР от. Симона Петлюри, команданта УВО та голови Проводу ОУН полк. Євгена Коновальця і головного командира УПА, голови Проводу ОУН на Рідних Землях ген.-хор. Тараса Шухевича Чупринки та всіх героїв української національної боротьби. При звуках америк. й українськ. гимнів амер.-укр. ветерани і ветерани-учасники визвольних змагань — УСС, УГА, армії УНР, УВО та УПА склали вінки на символічну могилу під „вічним вогнем". Почесну варту несли представники суспільно-громадських організацій, пластунки і пластуни та сумівки і сумівці. Свято відкрив коротким словом В. Повзанюк, а святочне слово виголосив інж. Євген Ляхович. В мистецькій частині виступали: квартет „Бандура" в складі: Галина Хамула, Люба Ткачук, Роман Левицький, Володимир Юркевич; Аліція Бачинська — скрипка; Валя Калин віддеклямувала вірш Ярослава Курдидика — „Симон Петлюра"; Ігор Соневицький відіграв на фортепіяні власну композицію; Лев Райнарович — баритон; збірна рецитація поеми Миколи Щербака — „Поклін Героям". Фортепіяновий супровід — п-ні Євгенія Чапельська. Сценічне оформлення — Мирослав Радиш. Відспіванням „Не пора" закінчено Свято.

Альянти відкидають комуністичне внесення щодо Кореї

Вашинґтон. — 16 вільних учасників корейської війни, на четвертому з черги засіданні своїх представників у Вашинґтоні, погодились відкинути останню пропозицію підтриману комуністичним Китаєм і Москвою, які певне й продиктували ту пропозицію корейським комуністам, щоб скликати нову міжнародну конференцію для справи об'єднання Кореї. Як відомо, остання така конференція відбулась була в Женеві літом 1954 року: осягнено там поганий компроміс в справі Індо-Китаю, де признано комуністам північну частину В'єтнаму, але розмови про об'єднання Кореї розбились без ніякої згоди. Західні альянти стоять на становищі, що тепер така нова конференція не принесла би знову ніякої іншої користи, як тільки пропаґандивну користь для комуністів. Водночас зактуалізовано справу скасування зовсім так зв. Невтральної Комісії для бережения перемир'я в Кореї. Ця Комісія давно була вже радше фіктивним тілом, а завжди приносила користь тільки комуністам, бо її комуністичні члени — репрезентанти Польщі і Чехословаччини — були насправді комуністичними шпигунами.

КИПР ПРИЧИНОЮ ДИМІСІЇ МІНІСТРА ЗАКОРД. СПРАВ ГРЕЦІЇ

Атени. — Спірос Теотокіс, грецький міністер закордонних справ, був примушений податися до димісії наслідком кампанії, яку повели проти нього націоналістичні кола у зв'язку з спором з Англією за Кипр. Теотокісові закидали, що він занадто делікатний у відношенні до Англії та не веде енергійної міжнародної акції в користь визвольницької акції кипрських греків. Сам грецький прем'єр Константін Караманліс „порадив" Теотокісові податися до димісії, щоб таким чином злагіднити кампанію, ведену націоналістами проти цілого уряду. Теотокіс, зголосивши свою димісію листом до прем'єра, заявив, що він переконаний, що його відхід облегшить корисну розв'язку кипрської проблеми. Теперішній грецький уряд і його міністер закордонних справ старалися втихомирювати публічну опінію в Греції та не робити нічого, що могло б наразити добрі зв'язки Греції з іншими чолленами НАТО. Націоналісти і комуністи, штовхаючи Грецію до гострою кампанії проти Англії і проти Америки, за відмову цієї останньої одверто підтримати претенсії кипрських греків на терені Об'єднаних Націй, роблять це з тією метою, щоб Греція виступила взагалі з НАТО та присєдналась до табору „невтралістів", сподіваючись таким чином — за допомогою від СССР, Єгипту і Юґославії — швидше витиснути англійців з Кипру. Ціллю націоналістів є з'єдинення Кипру з Грецією, а ціллю комуністів — позбавлення НАТО морської і летунської бази на Кипрі, надзвичайно важливої для оборони Близького і Середнього Сходу перед совєтською аґресією. Тим часом на Кипрі ситуація не поправляється. Цей середземно-морський острів є тепер тереном не тільки боротьби між грецьким підпіллям і англійською адміністрацією, але й нагальних турецько-грецьких демонстрацій, із убивствами, підпалами і нищенням майна. Впродовж п'ятьох днів грецькі революціонери застрелили на Кипрі трьох турецьких поліціянтів. Турки перевели масові акти р е в а н ж у проти грецьких крамниць і організацій. Англійська адміністрація завела строгу поліційну годину в турецьких дільницях в Нікозії, Альфанії, Ктімі і Пафосі. Контрибуцію, замкнення каварень і інші кари наложено на містечко Трікомо за тамошні бомбові атентати проти англійців. В столиці Кипру Нікозії виселено 150 мешканців з їхніх домів, як кару за відмову від співпраці з англійцями у вишукуванні атентатчиків.

Три чільні державні мужі приїдуть до Вашинґтону

Вашинґтон. — Впродовж червня прибудуть до Вашинґтону на важливі політичні наради три чільні західні державні мужі: канадійський міністер закордонних справ Лестер Б. Пірсон приїде 9 червня ц. р. з уповноваження також італійського міністра закордонних справ д-ра Ґетана Мартіно і данського міністра закорд. справ Гальварда Лянґе, як член тричленної Комісії, що її обрано на останньому з'їзді 15-х міністрів закордонних справ держав НАТО в Парижі для виготовлення конкретного пляну, як поширити характер НАТО. Тоді всі репрезентанти погодились, що добре було б поширити Організацію Північно-Атлантійського пакту поза вузькі р'ямці виключно військового союзу, але не було ясного уявлення, як саме треба зробити це. Пірсон має властне переговорити у Вашинґтоні такий конкретний плян, виготовлений названими трьома міністрами. Крім нього, 11 червня ц. р. приїде західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, а зараз наступного дня, 12 червня, французький міністер закордонних справ Християн Піно. Аденауер м. ін. давно вже твердив, що не має сенсу сам тільки військовий союз НАТО, якщо не є узгіднена політика всіх його членів. Як на приклад, він вказував на гострий спір між Англією, Ґрецією і Туреччиною, якого — мовляв — не було б, якщо б уже три роки тому вирішено було справу спокійно і згідливо на тайних засіданнях Ради НАТО. Теперішній приїзд однаково Аденауера, як Піно стоїть у тісному зв'язку з устійненням дальшої політики цілого вільного Заходу супроти Совєтів. Аденауер, здогадуються, заторкне справу сконфіскованого під час останньої війни німецького майна в ЗДА: умова про це досі не діждалась затвердження американським Сенатом, що викликає в Німеччині велике невдоволення.

В СВІТІ

● **В Йорданії** командантом Арабського Леґіону, що його створив і очолював недавно димісіонований генерал Г л о б б, призначено 33-річного полковника Алі Абу Нувара, того самого, що вплинув на короля Г у с с е і н а, щоб димісіонував Глобба. Разом з цим призначенням, король підвищив полк. Нувара до ранґи генерала. Нубар склав заяву, що Йорданія повинна надалі бути зв'язана союзом з Англією і що він, командант Арабського Леґіону, потребує в ньому для вишкільних цілей англійських старшин. Все ж — західні кола побоюються, що це призначення скріпить впливи Єгипту на Середньому Сході.

● **Совєтський уряд** погодився, щоб від липня ц. р. американська Інформаційна Аґенція видавала у Москві накладом 52,000 примірників журнал російською мовою „Америка". Закордонним кореспондентам у Москві облегшено цензуру їхніх депеш і кореспонденцій.

● **У Франції** померло минулого року від надмірного алькоголізму 17,400 осіб, а на сухоти — 13,300. Найчастішою причиною смерти алькоголіків було затруєння печінки. Лікарський світ та різні суспільні організації відновили боротьбу проти алькоголізму, яка припинилась з відходом від влади Мендес-Франса, що закликав боротися проти алькоголізму і вживати якнайбільше молока.

● **Булґанін** відповів 12-річному американському хлопцеві, Джіммі Нісенсонові з Клівленду, Огайо, який запитав совєтського прем'єра, чи правдивою є газетна вістка, що в СССР живе 148-літній селянин. Джіммі дістав за підписом Булґаніна листа з запевненням, що в Азербайджані дійсно живе Махмуд Баґір Фівазов, який має 148 років. Він має (запевняє „колективний диктатор") 23 синів і дочок, з яких найстарша має 120 років. Разом з внуками і правнуками рідня Махмуда нараховує 152 особи.

● **У грецькому парляменті** опозиція гостро атакувала уряд за його політику у зв'язку зі справою Кипру, домагаючись гострішої постави супроти Англії. В голосуванні уряд переміг 162 голосами проти 26. До опозиції належать крайні націоналісти і комуністи: в інтересі цих останніх лежить виступлення Греції з НАТО і приступлення до „невтрального" бльоку.

● **В Англії** впав минулого четверга зливний дощ — перший від довшого часу. Цьогорічна весняна посуха в Англії — найгірша за останніх 18 років.

● **З французької патрулі** в Альжирі, що складалась з 21 вояка, залишився тільки один: 19-ох убили з засідки партизани, а один згинув випадково, від французької таки кулі. Визволений з партизанського полону єдиний, що залишився в живих вояк, оповідає страхітливу історію тієї масакри. Пострілюних добивали, знущаючись над ними, цивільні араби з поблизького села, які потім втекли в гори до партизанів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИБОРИ І ЗАКОНОДАВСТВО

Осінні вибори в цьому році і біжуча законодатна праця, хоч у теорії ніби речі цілком різні, у практиці тісно взаємно пов'язані. Ця пов'язаність стосується окремих справ, що є предметом законів, так і самого підходу до законодатної діяльности в цьому виборчому році. Неможливо вимагати від демократичної більшости в теперішньому 84-му Конгресі, щоб вона виелімінувала з своєї виборчої стратегії ті можливості, що їх дає факт власного посідання більшости в двох законодатних палатах. Однак, це позиція надзвичайно трудна і делікатна. Неможливо саботувати законопроєкти, що їх надсилає до Конгресу республіканський уряд през. Айзенгавера не тільки з уваги на почуття власного свого обов'язку супроти країни, але й з чисто тактичних виборчих міркувань: це дало б величезний агітаційно-виборчий атут в руки республіканців.

Чудовою лекцією для всіх, що не знають мудрости державного правління і законодатної праці з практики власної національної держави, є співпраця цього 84-го демократичного Конгресу з республіканським Президентом: Президент став відразу на становищі, що він є президентом усієї країни, а не однієї партії, і знаменито ладнає з лідерами опозиційної більшости, а ця остання — ставиться по-діловому до справ, пропонованих на її вирішення. Свідомість суверенности індивідуальної думки так глибоко закоренилась в усіх конґресменах і сенаторах, що надзвичайно рідко приходить до голосування за строго партійним поділом. Це саме стосується свідомости, що в усіх справах треба шукати порозуміння, вирівняння поглядів, компромісу. Таким чином ми бачили, як — після дуже палких дебат і критики — одноголосно вирішено в Палаті Репрезентантів запропонований Адміністрацією бюджет військових справ. Подібно сталось з фармерським законом: коли його прийняли занадто під кутом приєднання собі виборців у фармерських стейтах, а Президент опротестував його, ставши на позиціях не партійно-виборчої тактики, а загальнодержавного інтересу, без уваги на популярність, — Конгрес відразу ж переставився на позицію Президента. Збережено в силі його „вето" і відновлено наради на форумі конґресових комісій, які остаточно дали фармерський закон в такій новій редакції, що її ймовірно прийме і Президент. І — як загально стверджує американська преса — ухвалення Конгресом Земельного Банку, який даватиме відшкодування фармерам за незасіяні землі, та відмовлення від принципу „твердої" допомоги фармером на окремі роди збіжжевих продуктів без уваги на їх надпродукцію і величезні замагазиновані запаси, — вважається великою перемогою Президента. Третій такий оспорюваний закон — про допомогу закордонові — знаходиться в останній стадії конґресової процедури і перейде її напевне в найближчих днях.

Все ж, маючи на увазі, що вже не за горами липень, коли конґресмени й сенатори роз'їдуться на ферії, щоб цього року використати їх для передвиборчої агітації, Президент звернувся з апелем до Конгресу, пригадавши йому 28 таких справ, які — на його думку — настільки для країни „важливі", що повинні бути вирішені на біжучій сесії. Знаючи, що закид республіканців на адресу демократів щодо „бездіяльности" в Конгресі дуже небезпечний у виборчому році, лідер демократичної більшости в Сенаті, сен. Джонсон, негайно відгукнувся дипломатичною заявою, що „коли Президент захоче бути терпеливий, то він знайде наприкінці сесії, що Конґрес полагодив програму, призначену для задоволення потреб американського народу і розгляду проблем, які стоять перед нами". З цієї заяви виходить, що демократична більшість не обіцяє вирішити ще перед виборами всіх 28 справ, названих Президентом, але що велика частина цих справ таки буде полагоджена, — компромісово, але так, щоб не викликати спротиву Президента.

Справи, що їх назвав Президент, охоплюють широкий діяпазон державного і суспільного життя, окремих суспільних верств чи й маси індивідуальних громадян. Найбільш оспорюваними законами є пропонована Адміністрацією зміна імміграційного закону та підвищення квоти РРАкт-у. Таким самим спірним проєктом є справа лікування за зразком европейського державного забезпечення, проти чого завзято виступають лікарський світ і деякі забезпеченеві компанії.

Як щороку, так і цим разом, Конгрес поспішає із законодатною діяльністю з уваги на близькість ферій. Близькість виборів, в яких буде вирішуватись доля однієї третини Конгресу, себто разом з цим його майбутнього партійно-політичного обличчя, ускладнює цю законодатну діяльність, але в остаточному висліді зацитований сенатор Джонсон напевне має рацію: чимало справ будуть вирішені для дальшого добра країни і народу, а ті, які не будуть вирішені тепер, апелюватимуть до прийдешньої сесії вже 85-го Конгресу й прийдешнього Президента, який вийде з осінніх виборів.

СУПЕРНИЦТВО В СУВОРИХ МЕЖАХ

Упродовж минулого тижня всі американські часописи були повні вісток про розбіжності поглядів найвищих військовиків трьох родів збройних сил (армії, фльоти й летунства) на сучасну стратегію, вартість окремих типів зброї та потребу їх продукції. В деяких конкретних випадках ці погляди виявились цілком суперечними. Оприлюднені в пресі, та ще й забарвлені в деяких часописах заголовками та коментарями, обрахованими на сенсацію, вони могли викликати у пересічного читача, ляїка у військових справах, неприємне враження „сварні" серед командування збройними силами країни, чи якогось хаосу у військовому плянуванні. Очевидно, це враження наскрізь помилкове, і це дуже швидко виявилось. Як же взагалі прийшло до тієї публічної дискусії і чим вона закінчилась?

Формально виглядало воно так: Коли бюджетова комісія Конгресу та його Підкомісія для військових справ розглядала запропонований урядом проєкт бюджету державної оборони, ці конгресові установи переслухували: секретаря оборони, цивільних секретарів усіх трьох родів збройних сил, шефа об'єднаних штабів і шефів всіх трьох окремих штабів — армії, летунства і фльоти. Кожний із них, зокрема переслухуваний, старався, очевидно, здобути в державному бюджеті на наступний бюджетовий рік якнайкращі позиції для свого ресорту, і для цієї цілі кожний із них підкреслював вагу для державної оборони спеціяльно свого роду зброї. З цього мимохіть виходило применшування ролі інших родів зброї. Це ще більше унагляднилось тоді, коли обговорювано деякі конкретні моменти з ділянки продукції новітньої зброї. Наприклад, представники армії, отже наземного війська, доказувати величезне оборонне значення ракет типу „Ніке", як найновішого і найвартнішого протилетунського засобу, а репрезентанти летунства радили покласти натиск на розвиток і продукцію протилетунського літака-ракети „Тальос". Летунство заінтересоване в тому, щоб мати якнайбільші можливості розросту на своїх наземних — американських чи заморських — базах, а морська фльота хоче розпоряджати якнайбільшими квотами на будову щораз більше „рухомих летовищ", тобто великих літаконосців типу „Форестол". Взагалі ж наземне військо підкреслює вирішну ролю піхоти також і в майбутній війні, виходячи з засновку, що з усією ймовірністю атомова й воднева зброя взагалі не прийде до голосу, як не прийшли в останній війні до голосу отруйні гази (обидві сторони, мовляв, занадто свідомі двосічних страхітливих наслідків атомово-водневої війни), — знову ж летунство і морська фльота рахуються з атомовим характером найближчої війни, з тим, що летунство вважає найдоцільнішими для такої війни далекосяжні бомбардувальники Б-52, а морська фльота — менші бомбардувальники Б-47, приміщені на літаконосцях. А що кожний аргумент „за" має контраргументи „проти", то власне це й робить враження „сварні". Таке враження поглибилось через те, що — поза усіми з природи речі короткими зізнаннями фахівців перед згаданими комісіями чи підкомісіями Конгресу, до преси просмикнулись цілі писані меморіяли, що є насправді військовими документами, писаними для різних військових чинників.

Секретар оборони Вилсон зареагував дуже гостро проти винесення поза рямці військових ресортів, зосереджених у Пентагоні, міжресортових суперечок. Він скликав пресову конференцію, на якій за одним столом мовчки сиділи цивільні й військові керівники тих ресортів прислухаючись його, безумовно, неприємним для них словам. Вилсон покликався м. ін. на невдоволення президента Айзенгавера з усієї цієї історії. І ось, в минулу середу забрав у цій справі голос сам Президент. На влаштованій ним пресовій конференції, як одностайно стверджує американська преса, він своєю заявою властиво поставив усі крапки над „і" і практично закінчив дискусію: навіть, якщо вона буде далі вестись і якщо дійсно на конґресових комісіях буде переведене окреме переслухання, щоб уточнити різні погляди, проти чого Президент не застерігся — все одно вона буде позбавлена вже всякого посмаку сенсації і перестане бути сварнею.

Становище Президента ясне і недвозначне. За його словами і за коментарями преси — від непам'ятних часів, коли тільки зродилася спецификація різних родів зброї, існувала між ними ривалізація і бажання одних вивищуватись над іншими. Кіннотчики і артилеристи вважали себе за елітарну частину армії, а піхотинці вказували на своє вирішне значення для висліду війни. Теперішній ривалізаційний спір найтісніше пов'язаний з розвитком воєнної техніки, особливо ж з двома революційними в ділянці техніки винаходами: ядровими бомбами і далекосяжними ракетами. У зв'язки з цими винаходами мусить іти радикальна переоцінка дотеперішнього стратегічного плянування. Треба відповісти на питання: який характер матиме найближча війна, отже яка зброя буде в ній вирішна чи великовартісна, і — відповідно до відповіді — як змінити існуючі стратегічні пляни і на яку воєнну продукцію наставитись. Це не є другорядні питання, бо вони найтісніше зв'язані з безпекою країни, отже з життям кожного окремого громадянина. Тим то високі військовики мають не тільки право, але й обов'язок брати в дискусії над цими питаннями найживішу участь, щоб боронити свої погляди. Однак, дискусія між військовиками вривається з моментом, коли вирішує їх найвищий зверхник усіх збройних сил країни, яким є Президент. Від того моменту зобов'язує вже тільки дисципліна. Хто хоче квестіонувати правильність вирішення, прийнятого Президентом, і далі публічно боронити свій, суперечний з тим вирішенням, погляд, той провиняється вже супроти закону військової дисципліни. Також усі особи й чинники, заінтересовані в такій дискусії безпосередньо чи посередньо, мусять завжди пам'ятати, що її найвища ціль — це сила і безпека країни. А одно і друге — це не тільки бомба, літак, ракета чи гармата, але й економіка та культура, сила духа, сила моралі.

Схвалення Президентом у принципі дискусії на актуальні теми стратегії і зв'язаної з цим більшої чи меншої важливости тієї чи іншої зброї — відбирає цій дискусії всяке забарвлення скандалістики. Обмеження ж її обов'язками дисципліни і рямцями часу, коли справа буває вирішувана найвищим чинником, примушує дискутантів дуже чітко розмежовувати справи, що є ще в стадії обмірковування від таких, що є вже в стадії реалізування, хоч би за якийсь час нові винаходи і нові міжнародні відносини накидали знову необхідну зміну. Тому, що в такій дискусії заанґажовані насправді знамениті фахівці, люди з величезним почуттям відповідальности і патріоти, які свою віддавість батьківщині документували на різних полях боїв за ту саму справу, нема сумніву, що вона приноситиме обороні країни тільки добро.

„КОЛЕКТИВНИЙ ПРОВІД" І ДИКТАТУРА

Дуже модне тепер в Москві означення правлячої верхівки, як „колективний провід", не є жадним винаходом наслідників Сталіна, жадною демократизацією правління і жадною новинкою в історії большевизму. Дійсну істоту комуністичної влади — одноособову диктатуру, що від самих початків існувала в большевицькій партії, її провідники завжди приховували під фірмою колективного проводу, рівночасно поборюючи спроби опозиційних груп запровадити елементи „внутріпартійної демократії".

Відомо, що основоположник большевизму, Володимир Ленін, ще на еміґрації в передреволюційних часах не терпів біля себе ніяких конкурентів, — він був в партії абсолютним диктатором і сам плекав та інших заохочував плекати культ своєї власної особи, хоч, звичайно, ще не розпоряджав такими гострими засобами приборкувати інакомислячих, як пізніше його учень Йосиф Сталін. У численних спогадах людей, які добре знали Леніна в тому періоді, можна бачити, власне, тільки зариси майбутнього, доведеного до монструальних форм, культу „отця народів" Сталіна, що, зрештою, в усьому взорувався на свого вчителя.

У 1918 році, після жовтневої революції, Ленін з подвійною силою розгорнув боротьбу з старими большевиками, прихильниками „внутріпартійної демократії", і заходився насаджувати свою єдину систему управління — „централізм", висилаючи для того на місця довірених людей. Роки 1918-1921, так звана „епоха воєнного комунізму", були роками жорстоких боїв центральної влади з групами партійців, які обстоювали політичну систему управління, уґрунтовану на основах „внутріпартійної демократії". Тоді до „колективного проводу" партії належали Ленін, Свердлов і Сталін, при чому з-поміж цих „рівних" Ленін, звичайно, був „найрівніший".

Структура влади за Леніна відрізнялась від тої, яку пізніше запровадив Сталін, тим, що тоді управління держави здійснювалось фактично і формально не через партійний апарат, а через уряд — так звану Раду Народних Комісарів, головою якої був сам Ленін. Пост генерального секретаря партії, що його придумав Ленін для Сталіна і що згодом став найвищим постом в СССР, був позицією більше технічного, як політичного характеру. „Колеґіяльні" рішення ЦК партії, ухвалювані в Політбюрі, на ділі диктував Ленін. Після смерти Леніна Сталін зробив з партійного апарату всемогутню надбудову над державним апаратом, якою вона залишається й донині, а всілякі верховні совєти стали урядовою фікцією, облудною вивіскою над порожнечею. Проте, аж до кінця життя Ленінові так і не вдалося впоратися з численними опозиціями. На 10-му партійному з'їзді в 1921 році, коли совєтський режим ще хитався, загрожуваний небезпеками внутрішніми й зовнішніми, Ленін апелював до делеґатів: „Не треба нам тепер опозиції, товариші! І я думаю, що з'їздові прийдеться цей висновок зробити, що для опозиції тепер кінець, кришка, тепер досить нам опозицій!"

До одноособової влади Сталін прийшов у 1928 році на 15-му з'їзді партії, розгромивши т. зв. „опозиційний бльок", а перед тим у довгій боротьбі спаралізувавши: „ленінґрадську опозицію", троцькістів, групи „демократичного централізму" та „робітничої опозиції" і інші групки, що, прикриваючись тими чи іншими ідейного характеру розходженнями, прагнули здобути собі владу. Найближчими спобориками Сталіна в цій боротьбі були нинішні його „розвінчувачі" Молотов, Ворошилов і Мікоян.

На відміну від Леніна, який, коли мав на те змогу, бив противників „кулаком", безпосередньо усуваючи їх з своєї дороги, Сталін у перші роки після того, як осягнув владу, не мавши ленінського авторитету, застосовував проти недогідних йому людей таємні пружини — підступ, інтриґи, дискредитацію, змушуючи їх в такий спосіб самих уступати йому з дороги.

Хоч як це дивно звучить сьогодні в зв'язку з розвінчуванням Сталіна — саме він на 14-му з'їзді партії в 1925 році виступивши проти Зінов'єва, — який вважав себе за Ленінового наслідника і прагнув єдиновладдя, — як арґумент проти нього висунув буцімто досягнену ним, Сталіним, колеґіяльність в управлінні державою і партією. Він дослівно сказав: „Керувати партією поза колеґією не можна! Тільки дурень міг би мріяти про це після Ілліча (Леніна), тільки дурень міг би про це говорити". Заявляючи про це, Сталін мав усі дані для того, щоб потвердити свої слова, бо вже „мав у кишені" Політбюро, в якому всі справи „колеґіяльно" вирішував він сам.

І саме на цьому з'їзді, коли, прикриваючись колеґіяльністю, Сталін став диктатором, — саме тоді започатковано творення його культу, який після 16-го з'їзду (червень-липень 1930 р.) набув таких потворних і дикунських форм. Започаткували творення цього культу Молотов, Ворошилов і Куйбишев, що з них перших два його тепер розкультивовують, а третій до цієї процедури не

(Закінчення на стор. 3-ій)

Любомир О. Ортинський

НІМЕЦЬКІ ВТІКАЧІ МАНІФЕСТУЮТЬ

Мюнхен, Німеччина. — Як попередніх років, так і цього, латинські Зелені свята стояли під знаком традиційних зустрічей німецьких утікачів з колишніх східньонімецьких країн. Під кличем права на батьківщину і повернення її законним власникам такі з'їзди відбулися в Кельні, Бохумі та Нюрнберґу і стягнули коло 550 тисяч учасників, передусім судетських німців, поморян та семигородців. До втертої вже традиції відбувати такі з'їзди і деклярувати непорушність своїх прав на втрачені землі дійшла цього року ще спеціяльна нагода, яка сколихнула проводами німецьких землянцтв, привела до численних протестів різних їх особистостей і була коментована також чужинецькою пресою.

„Проблематичне право" і його реалізація

Так висловився німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано на пресовій конференції в Лондоні у перших днях травня ц. р., коли говорив про можливості дилеми, що одного дня може стати перед німецьким урядом — чи має він зректися теренів поза лінією Одри-Нісси, коли за таку ціну зможе об'єднати 17 мільйонів німців совєтської зони в одній державі, чи далі настоювати на „проблематичному праві" (в пізнішому спростуванні фон Брентано заявив, що слово „проблематичний" стосувалося не права німців на ці терени, але можливостей його реалізації в сучасну хвилину). І хоч на це реторичне питання він не дав відповіді, вже самий факт сумніву міністра викликав серед утікачів велике обурення і привів до численних протестаційних віч, телеграм і т. п. Зареаґували на сумнів фон Брентана і поляки в лондонському щоденнику „Дзєннік Польскі" та в органі Стронніцтва Людового „Народовєц", які назвали погляд міністра одиноким здоровим і реалістичним, політичним підходом до проблеми кордону Одри-Нісси.

Тоді, коли поставу німецьких утікачів треба розцінювати як психологічно цілком зрозумілу, а для поляків такий погляд німецького міністра закордонних справ дуже сприйнятливий, на увагу заслуговує коментар речника опозиційних соціялістів. Д-р Греве, посол боннського парляменту і частий речник партійного становища, виступивши з доповіддю в Ганновері 15 ц. м., теж заступав погляд, що об'єднання Німеччини можливе в першій стадії тільки коштом утрати східних теренів (за лінією Одра-Нісса). Всупереч всій дотеперішній практиці, щоб скрізь, де тільки можна, опонувати урядові і використовувати кожну нагоду для протиурядової пропаганди, в цьому випадку соціяліст Греве не лише не пішов за цією тактикою, але ще навіть ствердив: „Слушно запримітив пан фон Брентано, що ми не можемо зректися теренів за лінією Одри-Нісси. Але, як одинока можливість під сучасну пору, а заразом і найважливіше завдання нашої політики, мусить стояти об'єднання колишніх чотирьох зон". Греве зробив ще крок далі, кажучи: „Я хочу бути цілком щирий і заявляю, що т. зв. Судети є частиною не німецької, а чехословацької, державної території; такою вона має остатися, і ми не можемо ставити ніяких претенсій щодо неї. Хто ж думає під звуки еґерляндського маршу вирушати на здобуття чужої державної території, той допускається зради супроти справи об'єднання Німеччини і нацьковує до війни".

Тактика сповидного компромісу

На прикладі заяви фон Брентана можна бачити ще один зразок політики його канцлера Аденауера, який діставши в спадщину німецьку руїну після травневої капітуляції 1945 р., ступнево і з величезною терпеливістю застосував у своїй закордонній політиці майстерну тактику компромісів і реалізму, не відступаючи від принципів. Зразком цієї тактики була справа Зарщини. Для заманіфестування своєї згідливости, Аденауер, не зважаючи на спротив земляків, поручав населенню цієї країни прийняти статут, що передбачав „европеїзацію" Зарського басейну. Ця його постава виробила йому признання і кредит у французів. І коли потім вислід референдуму в Зарщині пересудив долю цієї країни на користь Німеччини, цю втрату французи прийняли вже спокійно, і сьогодні вони вже звикли до думки про остаточне включення того терену (в 1957 р.) до Німецької Федеративної Республіки. Тактика Аденауера зводиться до акцентування перед опінією світу і її компетентними речниками не більше, як одної німецької територіяльної проблеми; сконцентрування на неї уваги і не розводнювання її різними додатковими справами для уникнення підозри, що німецький партнер вимагає забагато. Не маючи ще власних дивізій та атомової бомби, така політика, властиво, одинока, якщо хоче осягати реального успіху, а не лише формально демонструвати претенсії. До речі, ані фон Брентано, ані будь-хто з німецьких політиків не зрікся німецьких теренів за Одрою-Ніссою, і в слушний час цю проблему напевно німці поставлять з усією гостротою.

СЛОВО НА ДОРОГУ

Що сказать на дорогу?
[Згадаю тоді,
Коли зникнуть вогні пароплава,
І розгладяться хвилі
[на чорній воді,
І десь блискавка
[блисне яскрава.
Я дивлюся на воду,
[сумую й мовчу.
Серце дзвонить,
[мов чарка розбита.
А хвилини зникають,
[мов краплі дощу
В теплім вітрі
[погожого літа.
Ну, нічого! Зникай,
[пароплаве, в пітьмі!
Ще гарячі від потисків руки.
Це ж бо зустрічі час
[наближає німі
Невимовні хвилини розлуки.

ВАС. ОНУФРІЄНКО

Симон Петлюра

І. ФРАНКО — „ПОЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ"

(6)

Ось чому, коли читаємо у Франка:

Обриваються звільна
[всі пута,
Що в'язали нас
[з давнім життєм,
З давніх брудів і думка
[розкута,
Ожиємо, брати, ожиєм!

ми мусимо визнати історичну об'єктивність поета, що відтворює образ повільного пробудження рідного краю і мусимо визнати, що Франко поет і одночасно правдивий спостерігач історичного моменту, що не перебільшує того, що бачить, але й не зменшує його привабливости. Майбутнє людства, нації, кляси в його уяві й свідомості світле, радісне, завжди навколо нього і на ньому кріпне надія і живиться віра. Тому майбутнє легше поетизувати, але тому і більше значення має роля поета, який пов'язує прикре теперішнє з ясним образом радісного майбутнього і в лихому сучасному вміє виявити радісні елементи, факти, що збуджують бадьорість і піднімають життєву силу. Франко багато і часто співає про радісний майбутній день людства і свого рідного народу. Але цей поет далеких, бажаних днів не забуває про сьогоднішній день в українському житті, поетизуючи працю цього дня і беручи надхнення з матеріялів, які дає йому оточення. Хоч це оточення буденне, інколи навіть непривабливе, все таки воно дає початок і з нього виростає світле майбутнє. Тому то Франко українське сьогодні називає „великою порою" українського життя. Це день скупчення розпорошених сил і розгублених на хресному історичному шляху „дітей" України, день просвітлення, об'єднання і активної турботи про майбутнє своєї батьківщини. В свідомості поетовій майбутнє невід'ємне від сучасного, і коли він малює нам образ батьківщини-матері (улюблений образ українських поетів), що

Згорне... до себе всі діти
Теплою рукою,

то дійсність переставляє події, бо коли бачимо, як мати чуло прощає винних дітей і звертається до них:

Діти ж мої, діти нещасливі,
Блудні сиротята,
Годі ж бо вам в сусід
[на услузі
Свій вік коротати, —

нам здається, що це діється в наші дні, що їх можна найкраще назвати днями покаяння, днями посиленої праці на користь батьківщини для тих, що працюють, намагаючись надолужити час, витрачений у поневіряннях „в сусід на услузі" і без користи для рідного краю.

В ці дні до речі буде нагадати про почуття національної чести, яке мусять бути дорогим для нації, так, як кожній людині дороге почуття особистої чести, особистої гідности. Це почуття стоїть на варті вчинків, але одночасно в ньому таїться й найсильніший психологічний стимул їх та їх першоджерело. З цього почуття виростають шляхетні змагання, активні прагнення і напружена діяльність, і разом з тим воно охороняє чистоту шляхів і засобів у боротьбі за добро батьківщини. Тільки маючи це на увазі, ми зрозуміємо, чому Франко, закликаючи до національної праці, говорить про те, щоб подвижники її, „чесно послужили для матері службу", щоб метою цієї праці була „честь", разом зі славою і щастям батьківщини.

Як Мойсей, що сповідався перед Єговою на межі Ханаану, Франко на завершенні свого діяльного шляху може сказати про свій народ і про зміст своєї праці для нього:

Сорок літ, мов коваль,
[я клепав
Їх серця і сумління...

Сорок літ я трудився,
[навчав
Весь загублений в тобі,
Щоб з рабів тих
[зробити народ
По твоїй уподобі.

Поет формував „совість" народню, поет з „рабів" творив „народ". Звертаючись до тих шляхів, по яких проходила ця важка Франкова праця, ми повинні зазначити широчінь їх і педагогічність, що кидаються в очі і що походять з глибокого розуміння так рабської природи, як і трудноців, що треба подолати для переродження раба у вільну людину.

Франко, поет-борець, не обмежує свого завдання закликами до боротьби з зовнішнім ворогом і реальною особою. Він бореться з рабськими рисами і від'ємними нашаруваннями, що утворились протягом історії в природі самого українця. І в цьому Франко-вчений, один з найкращих знавців духової творчости українського народу, стає в поміч Франкові-поетові, допомагаючи йому розібратися у вигинах національного українського Я, в щербинах народньої вдачі, в тій гнилизні, що труїла народні сили і зменшувала творчу міць народу. Озброєний знанням цих первісних причин, поет починає боротьбу з ворогом, що сидить в українській душі, і „виряджає в похід" своє слово

У таємні глибини сердешні,
Де кують будущину
[народу.

За поетовою думкою в цих глибинах таяться „полки погані", що летять на душу „мов тривога". З цього „поля брані" треба з корінням вирвати все те, що, як бур'ян, глушить здорові пагінці і прагнення. Треба задуматися над питанням:

Чи ще мало в путах
[ми стогнали?
Мало ще самі себе
[ми жерли?
Чи ще мало нас
[у лиknown гнали?
Чи ще мало ми
[одинцем мерли?

Історія показує багато фактів, що стверджують слушність і своєчасність цього питання, і свідомість буде колись боляче сприймати її науку. Але не треба нехтувати тими фактами, а „розповідати і пробуджувати сором у нащадків, якщо у них зосталась ще хоч крапля незіпсованої крови", — каже Франко.

Намагаючись розбудити це почуття, таке могутнє в справі відродження, поет поводиться як добрий люблячий педагог: він не тільки засуджує помилки і ганьбить злочин, але й показує шлях до виправлення і допомагає тому, в кого свідомість прояснилася від каяття. Так, лице червоніє від сорому, як читаєш пожовклі сторінки нашої історії, але вона також, як переконує нас Франко, — зберегла й інші сторінки, яскраві й барвисті, здатні викликати надхнення і спонукати до творчости, підносити гордість, сторінки повчальні, що мають глибокий зміст. Поет любить викликати до життя ці сторінки, щоб зберегти їх від забуття для нащадків.

Василь Витвицький

ДВА СИМФОНІЧНІ КОНЦЕРТИ

Недавно по двох боках земної кулі відбувалися майже одночасно два симфонічні концерти. Один у місті Торонто в Канаді, другий у місті Чернівцях на Буковині. Перший виконувала Торонтонська Симфонічна Оркесдра (дириґент — сер Мек Міллан), другий — Київська „Державна Симфонічна Оркестра У. Р. С. Р." під керівництвом — Натана Рахліна. У програмі першого концерту, переданого в радіо на всю Канаду, були м. ін., Увертюра Миколи Лисенка, симфонічна поема „Україна" Павла Печеніґи-Углицького та арія з опери „Кармелюк" Валентина Костенка (соліст М. Мінський). Державна Оркестра „Української Радянської Соціялістичної Республіки" продукувала у головному місті української області Буковини твори Чайковського, Римського-Корсакова, Монюшки, Хачатуряна та ін.

Концерт у Чернівцях це маленький вирізок з музичної дійсности „на нашій, не своїй землі", вирізок, що показує ніщо інше, а тільки повну неувагу до української симфонічної музики збоку київської державної оркестри. Зрештою це річ не нова, і не недавня. Уся мистецька політика большевиків від початку до сьогодні ішла шляхом отоптування усього, що в українській музичній творчості виходило поза коло примітивних засобів і дрібних форм. Останній концерт тільки показує, що ця політика ведеться так само послідовно за „колективного керівництва", як велася в часах „культу особи".

Згадуючи поруч концерт Торонтонської оркестри, я не хочу говорити про те, що остання сама з власного почину проявила особливе зацікавлення і замилування до нашої симфонічної музики. Тут справа в тому, що таке зацікавлення і замилування проявила місцева українська громада, в першу чергу жіночі організації, заходами яких концерт відбувся. Дуже важливо, що він мав великий успіх у нашої публіки і що викликав живий відгомін у пресі. Це — подібно, як було і під час концерту української симфонічної музики, що його тому три роки організував і проводив Богдан Пюрко з симфонічною оркестрою в Дітройті, показує на дуже цікавий факт: у широких колах нашої іміграції назріла тяга до мистецьких виявів ширшого подиху і вищого рівня.

Наша оркестрова музика мала й досі має дуже обмежені можливості вияву. Твори наших композиторів десятиліттями лежать у німих нотних значках. Оживити їх, дати їм можливість прозвучати у концертових залях і на хвилях радіо, велике і дуже вдячне завдання. Можливості здійснення цього зовсім реальні. Тут важить ще одна обставина. Симфонічні оркестри в більших містах Америки й Канади стоять на високому мистецькому рівні. Все таки їхні виступи, хоч і втішаються досить великою популярністю, мають ту хибу, що відбуваються часто при напіввиповнених залях. Можливість дістати на даний концерт дві-три тисячі додаткових слухачів для керівників оркестр річ немаловажна. Наша калькуляція була б досить проста: ми пропонували б керівництву оркестр включити в програму одного з концертів твори українських композиторів, а з свого боку брали б на себе обов'язок приєднати показну кількість слухачів. Такі спроби можна і варто було б провести в усіх містах, де живуть українці більшими скупченнями.

Усе зроблене досі на цьому полі робилося зусиллям одиниць, або — у кращому випадку — окремих організацій, чи громад. І приходить на думку: наскільки легша, краща і корисніша була б акція в цьому напрямі, проведена спільно нашими центрально-громадськими організаціями Америки й Канади разом з культурно-мистецькими. До її реалізації включаться — можемо бути певні — наші музики, композитори, дириґенти, музикознавці та інші.

Важливе питання — це справа добору програми і зладження готового до виконання нотного матеріялу. На щастя, навіть у тутешніх умовинах є можливість зладження цікавої, вартісної і кількістю досить показної програми з наших оркестрових творів. З неї дириґенти могли б вибирати відповідні до своїх умов і уподобання твори. Велику частину в ній виповняли б твори наших композиторів, що опинилися на еміґрації.

Відповідно скомплектований нотний матеріял можна було б використовувати по черзі у ряді міст Америки і Канади, а згодом — будьмо оптимістами — може й у таких центрах, як Мюнхен, Париж, Лондон.

Зайво — здається — говорити про користь такої організованої акції. Для нашого музичного життя це була б спроба вийти поза виключне, сказати б, зачароване коло малих вокальних форм на ширше поле інструментальної музики. Тієї музики, яка — по словам Ричарда Вагнера — спроможна висловляти те, чого не можна висловити словами.

Симфонічні концерти з частково українською програмою при підготовці відповідних пояснень для програмок та інформаційного матеріялу для преси матимуть і ширше значення. Це буде один з засобів доводити до відома ширших різнонаціональних кол про існування оригінальної і вартісної української музичної культури. Перед світом, який нас не бачить, або вдає, що не бачить, це була б добра візитна картка.

Обидва ж згадані на початку цих рядків симфонічні концерти повинні бути для нас заохотою для сповнення цього діла. Перший з них показує, що воно викональне, другий, — що воно — наш обов'язок.

СТУДЕНТСЬКІ РОЗРУХИ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес (сдо). Міністер виховання Арґентини д-р Дель Оро Маїні подався до димісії і на його місце призначено 16 травня д-ра Карлоса Адроґе. Зміну на пості міністра виховання викликали студентські розрухи, в яких значна частина студентства домагалася саме усунення д-ра Дель Оро Маїні, як особи „недосить демократичної". „Недемократичність Дель Оро Маїні виявилася головно в тому, що він обстоював свободу навчання, зокрема — право існування приватних вищих шкіл, а значить і приватних католицьких університетів, що були запроєктовані. Натомість „демократи", що офіційно виступають під назвою „реформістів" і що їх католицькі групи відверто називають „троцькістами", а то й просто „комуністами", домагаються заборони приватних шкіл, в яких було б обов'язкове релігійне навчання. Вони домагаються цілковитого звільнення шкіл від релігійного навчання. Треба признати, що „реформісти" виявляють більше енерґії й ініціятиви, ніж „гуманітаристи", як називають себе католицькі та співзвучні з ними студентські групи. Вони почали влаштовувати масові віча, що привели зрештою до зайняття ними багатьох університетів і середніх шкіл, і пізніших спроб (часто вдалих) з боку „гуманістів" ті школи від окупантів звільнити. Поліція до того не втручалася, тримаючись напоготові, хоч приходило вже й до поважних сутичок. Чималу ролю в цих розрухах відогравали і т. зв. „інтервентори", себто по-нашому комісари, що їх — з-поміж лівих професорів, звільнених з катедр за перонистичного режиму — попризначав був уряд для „прочищення" університетів від переністичних елементів. Особливий вплив на „реформістів" виявив інтервентор буенос-айреського університету, проф. Ромеро. Діяльність його може бути схарактеризована тим фактом, що „гуманісти", маніфестуючи вулицями всупереч „реформістам", які несли написи з вимогою відставки Дель Оро Маїні, виписували на своїх плякатах: „Ромеров — в Москву!" Щоб дати урядові можливість знайти вихід із створеного становища, Дель Оро Маїні подався до димісії, а одночасно мусіли податися до димісії і всі інтервентори, в тому числі й проф. Ромеро. Прийнявши відставку Маїні, уряд прийняв і відставку проф. Ромеро, призначивши на його місце проф. Себажоса. Але цей останній крок викликав велике незадоволення серед „реформістів", які домагаються тепер повернення проф. Ромера. Розрухи серед студентства викликали велике занепокоєння в відповідальних колах і в громадянстві, бо вони яскраво виявили бажання сторонніх студентству чинників тримати країну в стані напруження й, по можливості, пристрасної внутрішньої боротьби, вістря якої скеровується головне проти „клерикалізму", себто фактично проти християнської демократії, що її зріст турбував свого часу Перона, а тепер турбує явних та прихованих симпатиків Москви, які, воюючи ніби проти залишків переністичної недемократії, перебирають методи, й гасла перонізму, комбінуючи їх з відомими гаслами „народніх фронтів".

Проф. Ґольдельман приїздить до ЗДА

Видатному жидівському діячеві з часів Української Народньої Республіки, професорові Соломонові Ізраїлевичу Ґольдельманові сповнилось дня 18 грудня 1955 р. 70 літ. Проф. С. Ґольдельман брав активну участь у відродженні української державности 1917-1921 рр. Стоячи на засадах української самостійности, проф. С. Ґольдельман був членом Української Центральної Ради від частини жидівського населення в Україні. Одночасно працював при організації української держави як член тодішнього українського уряду: був державним секретарем праці УНР під час повстання проти гетьмана Скоропадського, від листопада 1918 р., став товаришем міністра народнього господарства УНР, від липня 1919 р. був покликаний на пост товариша міністра праці УНР. Вийшовши з українським урядом на еміґрацію, від 1922 року був запрошений професором на Економічно-Кооперативний Факультет Української Господарської Академії в Чехословаччині. Тут протягом всього існування УГА, тобто майже десяти літ, викладав курси: зовнішньої економічної політики, економії і політики промисловости та інші спеціяльні курси на підвідділах. Після ліквідації УГА брав активну участь в організації Українського Технічно-Господарського Інституту в Чехословаччині. Після окупації Гітлером Чехословаччини проф. С. Ґольдельманові пощастило, втративши всі свої архіви й бібліотеку, переїхати до Палестини. Професор С. Ґольдельман є не тільки видатним громадсько-політичним діячем, що на протязі всього життя не змінив своїх переконань, але й науковцем, що має численні розвідки й підручники з царини соціології та економіки в російській, жидівській, українській, німецькій та англійській мовах. Повний ще енерґії та життєвих сил проф. С. Ґольдельман провадить від багатьох літ „Вищий Позаочний Сіоністичний Інститут" в Єрусалимі, що обслуговує нині понад тисячу студентів, розкиданих по цілому світі. Одночасно проф. С. Ґольдельман постійно підтримуючи зв'язки з українцями, рахується в складі професури Українського Технічного Інституту в Ню Йорку, є в контакті з Українською Вільною Академією Наук в ЗДА, дописує до багатьох українських видавництв в ЗДА та листується зі своїми колишніми колеґами й учнями з УГА. Востаннє проф. С. Ґольдельман отримав від Мюнхенського Інституту дослідження СССР стипендію і пише наукову розвідку п. н. „Жидівське населення СССР та большевицька політика". В позаминулому році проф. С. Ґольдельман відбув пропаґандивно-організаційну подорож до Південної Африки, де відвідав з відповідними доповідями низку жидівських осередків. Восени біжучого 1956 р. проф. С. Ґольдельман має завітати на кілька місяців до ЗДА, передусім до Ню Йорку й інших головніших міст. В зв'язку з цим має виголосити на осінньому семестрі Економічного Відділу Українського Технічного Інституту в Ню Йорку низку відчитів з царини зовнішньої економічної політики та економії й політики промисловости, — курсів, що він їх колись викладав в УГА. Одночасно проф. С. Ґольдельман має намір відвідати головні жидівські і українські осередки в ЗДА, де виголосить доповіді на теми: українсько-жидівських взаємин, з історії українського державного відродження з 1917-1921 рр. тощо.

„КОЛЕКТИВНИЙ ПРОВІД" І ДИКТАТУРА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дожив. Сталінський прислужник, хитрий Ворошилов, що досконало орієнтувався в ситуації, в якій Сталін прийшов до необмеженої влади, тоді сказав: „Центральний Комітет — ось де колективне керівництво, ленінське керівництво, яке, оточуючи вождів, змушує їх робити те, чого вимагають в даний момент інтереси нашої партії". Варто порівняти ці слова з тими, які говорить тепер Ворошилов! Але Куйбишев пішов далі. Він заявив: „Я в імені ЦКК заявляю, що тов. Сталін, генеральний секретар нашої партії, є тою особою, яка спромоглася згуртувати навколо себе всі кращі сили... є тою людиною, яка необхідна для партії, щоб іти від перемоги до перемоги..."

Оце „від перемоги до перемоги" є ніби взірцем, за яким в пізніших роках партійні промовці, поети й письменники укладали свої холопські звеличування „вождя і отця всіх народів".

Від Леніна до Сталіна большевизм перейшов довгу дорогу. Якщо в 1921 році Ленін, побоюючись за режим, переконував і благав делеґатів 10-го з'їзду не творити опозиції, то в 1925 році, не зважаючи на існування в партії ще сильної опозиції, Сталін уже міг урочисто заявити про 14-й з'їзд: „Ось вам з'їзд, в складі якого немає жадного опозиційного делеґата". За час, що минув від 1925 до 1953 року, Сталін вибив з партії не тільки дух опозиції, але й все, що могло б сприяти її створенню.

Диктатура — неподільна. Колеґіяльність при диктатурі — абсурд і омана для легковірних, яка дуже скоро розвіюється під подувами дійсности. Ці істини потвердилися в криваву епоху сталінізму, якого з усіх сил намагаються відпекатися тепер нові диктатори. Але, розвінчуючи Сталіна, вони, послідовні сталіністи, не можуть і не знайдуть для московського большевизму іншого змісту поза тим, який Сталін від Леніна перебрав і розвинув. Вони хочуть лише відтяти Сталіна від Леніна, ідуть до джерел большевизму, але нічого нового в тих джерелах не знайдуть.

Ліквідуючи Сталіна і скасовуючи сталінізм, нові диктатори заявляють, що вони хочуть вернутися до Леніна. Вони бояться, що в прямому продовженні сталінізму народиться з-поміж них або прийде десь зокола новий „отець народів", який їх безпощадно понищить. Але таки слушно казали три роки тому сталінські звеличники, що „Сталін — це Ленін сьогодні". І тому будь-що-будь намагаються вони затримати „колеґіяльність", хоч за три роки після смерти Сталіна вже обернулась ця „колеґіяльність" фактично в дуумвірат Хрущов-Булґанін, а ще за якийсь час, якщо не перешкодить тому визвольна революція, — напевно обернеться знову в одноособову диктатуру.

В. С-ко

БІБЛІОГРАФІЯ

ЖУРНАЛИ

- **Біблос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій. Рік II, ч. 4(12), квітень 1956, Ню Йорк, 1956, ст. 16. (Циклостиль).
- **Місіонар.** Урядовий орган Апостольства Молитви і Братства Найсвятіших Тайн. Филаделфія, 1956, за квітень, ч. 4. Рік 40., ст. 97-128.
- **Католицька Акція.** Місячний орган Централі Українців Католиків Апостольського Едмонтонського Екзархату. Рік 7, ч. 4(71). Едмонтон, 1956, ст. 8.
- **Українське Православне Слово.** Рік 7, ч.5, травень 1956. Савт Бавнд Брук, 1956, ст. 24.
- **Сучасне Життя.** Євангельський орган для поширення християнської науки й літератури. Рік II, ч. 1, січень 1956 Клівленд, Огайо, 1956, ст. 32.
- **Світло.** Католицький журнал для українського народу. Рік 19, ч. 4(400), квітень, 1956, Торонто, 1956, ст. 48.

ЗВІДОМЛЕННЯ

- **Звіт про діяльність Союзу Українців у Великій Британії** за час від 1. 1. 1955 до 31. 12. 1955. Лондон, 1956, ст. 64.
- **The President's Review** from the Rockefeller Foundation Annual Report. 1954, New York p.p. 146

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Літературний Вечір.

19-го травня в Літературно-Мистецькому Клюбі в Филаделфії відбулась чергова зустріч місцевих письменників з громадянством. На цьому літературному вечорі читали свої твори п. В. Марська (М. Струтинська) — оповідання; п. Л. Яцкевич — вірші; та З. Дончук — новелю. Після літературної частини відбулась спільна перекуска. За гарно застеленим столом, за який подбав проф. Мегик з дружиною, голова Л. М. Клюбу п. З. Дончук, піднісши чарку вина, несподівано для всіх, привітав тостом присутню на зустрічі п. Галину Журбу з нагоди її 67-ми річчя з дня народження, а проф. Мегик поклав перед письменницею китицю квітів і гарно оздобленими написами та квітами великий торт. Присутня громада тепло привітала письменницю з її 67-ми річчям і побажала сил та здоров'я продовжувати літературну працю. Заскочена пані Галина розгубилася і не знала, що це на неї звалилося. Буйна у своїх мистецьких творах, але безмежно скромна в особистому житті, не звикла до таких звеличань і ніколи на це не дала б згоди. Тому це було для неї несподіванкою. Кілька разів намагався Л. М. Клюб влаштувати її літературний вечір, щоб зібрати трохи коштів на покриття друку повісти. але щоразу скромна письменниця, почувши про грошову справу, рішуче це відкликала. З великими труднощами повелося все ж таки на цьому вечорі управі Л. М. Клюбу примусити скромну письменницю прийняти від Л. М. Клюбу $50 допомоги на покриття коштів друку повісти „Далекий світ". Пані Г. Журба каже, що для неї кращою нагородою є те, аби читач купив у неї книжку „Далекий світ", і це дасть їй можливість якийсь час жити і продовжувати літературну працю. Тут же присутні купляли її книжку.

Другою подією на Літературному вечорі була поява гостя з Арґентини видавця М. Денисюка. Пан Денисюк привітав всіх членів Л. М. Клюбу і всіх присутніх, розповідав про життя в Арґентині у всіх ділянках літературного, мистецького і громадського життя. Поділився з присутніми успіхами своєї видавничої діяльности, запросив всіх письменників і мистців до співпраці. Запевнив, що марно думають деякі письменники про зниження кількости читача, про те, що твір буде лежати недрукованим роками в течці. Він обіцяв письменникам піти на зустріч. Підкреслив, що читацька публіка на еміґрації є пропорційно велика. Коли в Зах. Україні на сім мільйонів населення ледве вдалось реалізувати тираж в 3—5 тисяч примірників, то на кількісно невелику еміґраційну громаду він завжди реалізує наклад 2 тисяч. А це порівняно великий процент. Видавці не мають що друкувати, давайте твори, — казав п. Денисюк у своїй промові. Це був перший подув оптимізму у нашому письменницькому середовищі, що завжди нарікало на брак читача і труднощі з видавничою проблемою.

Дружня гутірка затягнулася до пізньої ночі. Висловлювались побажання й надалі влаштовувати такі зустрічі.

З. Д.

Ютика, Н. Й.

Шевченківське Свято.

В неділю, 22 квітня, місцевий відділ УКК улаштував вечір, присвячений пам'яті нашого Кобзаря. Вечір розпочався „Заповітом" муз. Кошиця, що його проспівав наш репрезентативний хор „Трембіта". Гарно прикрашена сцена з великим портретом Шевченка в центрі зразу витворювала у присутніх урочистий настрій. Святочну промову в українській мові прочитав п. Богдан Рабій, а в англійській — п. Володимир Літинський. В концерті взяли участь всім відомі українські виконавці: п. п. Оксана Линець, Вероніка Цегельська, Ярослава Кушнір та Михайло Мінський, тому концерт проходив на високому мистецькому рівні. Хор „Трембіта" мав два виступи: в кінці першого відділу проспівано: „Думи мої" та „Теча вода" в опрацюванні Воробкевича та незабутній „Дударик" Леонтовича. Приємною несподіванкою було чути в кінці другого відділу прекрасно проспіваний вступний хор з опери „Утоплена" муз. Лисенка: „Туман хвилями лягає". Цей хор має не абиякі труднощі, бо вимагає чотириголосового чоловічого ансамблю, має складний контрапункт жіночого і чоловічого хорів, дуже тяжку другу частину, де кожна партія має свій текст і все ведеться в дуже швидкому темпі, а тому присутні були приємно вражені, що хор так блискуче справився з вибраним собі завданням і тим показав високий ступінь свого розвитку. Єдиним недоліком при виконанні цього твору було слабе звучання партії других басів, — хотілося б чути більш монументальним звук партії других басів на нижніх нотах реґістру, але звук останніх партій був прекрасний, як гарна була і дикція усіх хористів. Таких гарних наслідків хор досягнув наполегливою та систематичною працею з своїм дириґентом — всіма шанованою п. Оленою Кокодинською, яка приклала багато праці, обробляючи цей складний хоровий твір. Лише дякуючи довголітній спільній праці хористів з своїм дириґентом, створився повний контакт, і хор та дириґент творять сьогодні одно ціле. Акомпаніямент концерту вів п. мґр. Зенон Савицький.

Є. С.

ПОДЯКА

В дні 21-го квітня ц. р. відбулася стараннями нашого Відділу ОбВУА товариська зустріч п. н. „ВОЯЦЬКИЙ ОСЕЛЕДЕЦЬ", що пройшла з гарним моральним і матеріяльним успіхом. До цього причинились у значній мірі ВШ. Пані: Дарія Витвицька, Ірина Домбчевська, Ольґа Калина, Євдокія Квітка-Зубенко, Анна Кобзинська, Марія Кобринська, Уляна Козак, Олена Купчинська, Марія Лепка, Ярослава Лісовець, Наталія Налисник, Галина Нещадименко, Лідія Постолюк і Степанія Решетуха, що не жаліли ні часу ні труду, щоби придбати та приготовити все потрібне для спільної трапези й буфету. Крім цього пані: Витвицька, Домбчевська, Калина, Козак, Купчинська, Лепка, Лісовець, Налисник, Нещадименко та Постолюк подарували для буфету смачні закуски, торти й пиріжки, а п. ген.-пор. Олександер Загродський жертвував 5 тузинів яєць. За це складаємо їм усім сердечну подяку. Таку ж подяку висловлюємо ВШ. Панам: ред. Левові Лепкому за участь у підготових нарадах та цінні вказівки відносно влаштування зустрічі, як і за виголошення вояцького спогаду під час спільної гостини, а гумористові Степанові Підкова за те, що розважав учасників тієї гостини веселими анекдотами. Заразом повідомляємо, що чистий прибуток зі згаданого підприємства налічує $82.86.

Управа Відділу ОбВУА у Ню Йорку

Вступайте в члени УНСоюзу!

Спорт

СІЧ — МАРІТІМО 0:1 (0:1).

Елизабет. — Вислід змагань в дні 20 травня не віддзеркалює гре, що проходила на доброму поземі і створювала багато інтересних моментів. „Січ", технічно краща, вела здебільша гру на половині противника і часто гостювала під його воротами. Але навіть найкращим, продуманим акціям недоставало викінчення. Отож Січ грала жертвенно, своєю доброю грою була б здобула заслужену виграну, якби так зо два „мушкетери". Суддя добрий, глядачів коло 300. (з).

● **Апеляційна Рада** Адміністрації Соціяльного Забезпечення признала 13-тьом колишнім членам комуністичної партії ЗДА поновно право користати з пенсій, виплачуваних згаданою Адміністрацією з титулу Соціяльного Забезпечення. Це право відібране було в них з огляду на рішення Адміністрації Соціяльного Забезпечення, що комуністична партія є знаряддям чужого уряду.

● **Хоч єгипетський амбасадор** в Лібії, ген. Ахмед Ассан ель Фікі заперечує, начебто він симпатизує комуністам та сприяє совєтській політиці, проте насправді він підтримує її, — ствердже англомовна преса вказуючи на інтриґи єгипетського уряду в Лібії, досі вірно союзові з Заходом. Комуністичну пропаґанду „проти західніх імперіялістів" щораз частіше чути в радіопередачах лібійської радіовисильні.

● **В дні,** що проходив під гаслом „Я — Американець", взяло в Ню Йорку 40 тисяч осіб, в тому 45 генеральних консулів різних держав, кільканадцять делеґатів до ОН та інших гостей. Промовляв Ралф Дж. Бонч генеральний підсекретар ОН та керівник урочистостей.

Майже всі інститути публічної опінії передбачають перемогу Айзенгавера

Бок Гілл Фоллс, Па. — В рамках 11-ої Річної Конференції для Досліду Публічної Опінії нараджуються 300 фахівців від передбачування виборчих вислідів над тим, як цього року без помилки передбачити, хто виграє президентські вибори в цій країні. Майже всі вони погоджуються в тому, що, згідно з теперішнім станом публічної опінії, президент Айзенгавер переможе великою більшістю. Та ці дослідники публічної опінії хотіли б знайти спосіб, як передбачити можливі зміни публічної опінії в останніх кількох днях перед самими виборами. Щоб не допустити до помилки, вирішили вони вести свої опитування до самих виборів, і брати до уваги і той факт, що деякі виборці, прихильні Айзенгаверові, в останній хвилині можуть рішитися не йти до голосування. Коли б несподівано погіршився стан здоров'я Президента, або коли б почала погіршуватися господарська ситуація в країні, то ці факти мали б некорисний вплив на перемогу Айзенгавера. Зменшення автомолілевої продукції і ціни на фармерські продукти, на думку цих фахівців від публічної опінії, не мають покищо впливу на формування симпатій у виборців. Цікаве, що Луїс Г. Бін, який єдиний в 1948 передбачив перемогу Геррі С. Трумана, ще не передбачає, хто виграє вибори восени цього року, бо чекає на те, хто буде демократичним кандидатом.

В Альжирі посилилась внутрішня війна

Альжир. — По всьому терені Альжиру знову спалахкотіла сильніше війна між арабськими партизанами й терористами, з одного боку, та французьким військом і поліцією з другого. Вночі з минулої п'ятниці на суботу арабські партизани напали на технічно-робітничий табір, положений 30 миль на південь від Біскри, і постріляли 13 французьких інженерів і техніків, зайнятих при будові дороги. Між убитими є теж дружина одного з французьких інженерів. Партизани розігнали 30 арабських робітників, зайнятих при тій будові. Наскок відбувся так швидко, що французи не встигли навіть оборонятись, а всю їх зброю і амуніцію забрали партизани. Французи арештували в Альжирі директора міського плянування, Жана де Месонселя, який потайки пактував із партизанами. — Жертвою саботажу впала велика гребля, склад збіжжя й різні інші об'єкти. Здовж альжирського кордону поставлено дротяні засіки довжиною 100 миль від сторони Марокко: марокканські араби, припинивши партизанку проти французів у себе дома, де здобуто незалежність, масово переходять кордон, підсилюючи ряди альжирських повстанців. Тепер французи гостро пильнують кордон. — 5,000 французьких вояків і поліції оточили дільницю Касбаг в Альжирі й перевели ревізії в усіх домах. Знайдено дуже багато зброї. Зревідовано і перевірено документи 6,000 підозрілих альжирських арабів та арештовано до 500 осіб.

Тіто їде до Москви

Москва. — В суботу 2-го червня ц. р. юґославський диктатор Тіто прибуде до Москви з офіційною візитою, при чому він переведе в Совєтському Союзі три тижні — на нарадах, прийняттях та подорожі по державі. В його товаристві приїде його заступник, Едвард Кардель і це буде вперше, що вони обидва одночасно залишать Юґославію, що вважається доказом стабільности режиму і внутрішнього спокою в Юґославії. Совєтський прем'єр Булґанін висловився з великими надіями на користі з тих відвідин, мовляв „існують дуже добрі вигляди" щодо практичних вислідів тієї візити. Хоч він сам відмовився сказати журналістам, які саме справи будуть предметом нарад, проте московська „Правда" заявила одверто, що головною справою буде нав'язання назад тісного контакту поміж комуністичними партіями СССР і Юґославії. Як відомо, — від 1948 року, коли-то Юґославію виключено з Комінформу за бунт проти верховодства Москви (фактично: відмову Тіта підпорядкувати господарське плянування Юґославії совєтському плянуванню), між московськими і юґославськими комуністами нема офіційних взаємин.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ЗАКІНЧИВШИ КОНФЕРЕНЦІЮ З ПРЕЗИДЕНТОМ...

...під час якої Президент висловив своє негодування з приводу перебільшування недостач і недоліків в ділянці модерного озброєння, голова об'єднаних шефів штабів адм. Артур В. Редфорд „подає вогню" секретареві оборони Ч. Вилсонові.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

ДАЛІ ПРИЇЖДЖАЮТЬ НА АШУРАНСИ ЗУАДКОМІТЕТУ

Дня 25 травня 1956 р. приїхали до ЗДА кораблем „Дженерал Ленґфіт" такі нові іміґранти:

Бек Альбіна; Дукард Яків, Гелена, Вільгельм; Годій Іван, Ольга, Юрій; Гораєцький Нестор; Івасечко Стефан, Анна, Євгенія; Ярош Олександра, Христина, Оксана; Єнко Василь, Євфімія, Петро; Кардаш Пелагія; Кірщей Іван; Кобель Михайло; Костик Іван; Крендульшаль Йосиф; Макаренко Микола, Ірена; Мельник Анна, Роман, Софія, Володислав, Казимир, Іван; Падяк Михайло, Анна, Михайло, Володимир; Пастуха Людовит; Постільник Стефанія, Анна; Рапій, Анастазія, Петро, Джеджора, Люба; Уссок Олекса, Марія, Володимир; Кашпуренко Іван, Софія, Михайло.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Т-во Василія Відд. 168 повідомляє усіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 3-го червня, о год. 2:30 попол., в залі У. Н. Дому, 760 State St.. Буде звіт уряду і контрольної комісії за перший півріk. Проситься членів прийти і вислухати звітів і привести нових членів до УНСоюзу. Буде також справа участи 17 чревня на пікніку Союзівки. Можливо, що буде роздача чеків дивіденди. — Гр. иба, предс.; С. Космина, кас.; Гр. Бабин, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйоново

Америці грозить втрата баз в Марокко

Рабат. — Виявляється, що настала поважна небезпека для дальшого існування американських морських і летунських баз в Марокко у зв'язку з признанням збоку Франції повної суверенности для Марокко. У документі про надання марокканській державі права нав'язати і зберігати власні дипломатичні взаємини спеціяльно зазначено, що уневажнюється французько - американський договір про збудування на терені Марокко 4-х летунських і одної морсько-летунської бази коштом 410,000,000 долярів. Формальною причиною виключення того договору з числа тих міжнародних договір, що їх Франція підписала щодо Марокко впродовж свого 44-річного панування там, став факт, що той французько-американський договір ніколи не був формально поданий до відома марокканському султанові і він про нього „не знає". Той договір підписано з Францією наспіх під час Корейської війни і тоді Франція „піднаймила" Америці „свою територію" на побережжі Марокко для згаданих баз, так, що й досі над тими базами повіває французький прапор, наче над базами французькими. Через те й не запрошено американського командуючого генерала тими військовими базами на перший показ марокканської армії, бо, мовляв, марокканський уряд ,не знає' що той генерал робить в Марокко. Американські кола сподіваються, що негайно призначений американський амбасадор поладнає цю справу за формою і суттю, дармащо це складна справа у зв'язку з націоналістичною і комуністичною кампанією проти всіх познак чужинецького „панування".

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ СТЕЛЬМАХ, член 287 Відділу УНСоюзу, Сини України в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 21-го травня 1956 р. в Сакраменто, Кал. Покійний народився в 1888 р. в селі Конюхи, пов. Бережани, Зах. Україна. Прибув до ЗДА в 1907 році, був довголітним членом УНСоюзу, бо вступив до Союзу ще в 1919 році. Полишив у смутку дружину Анну і дочки Мирославу, Стефанію і Ольгу. — В. И. П.!
Т. Литвинюк, секр.

ПЕТРО УХАЦЬКИЙ, член 287 Відділу УНСоюзу, Сини України в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 14-го травня 1956 р. в Орлендо, Фла. Покійний народився 1896 р. в селі Чорнокульці Малі, пов. Гусятин, Україна. Полишив у смутку дружину Марію. — В. И. П.!
Т. Литвинюк, секр.

ВСЯЧИНА

ПРОПОНУЮТЬ ЗБІЛЬШИТИ ЧИСЛО ДОВШИХ „ВІКЕНДІВ"

Крайове Товариство Туристичних Організацій пропонує чотири нові кінці тижня, які тривали б по три дні, від суботи до понеділка включно. Це можна зробити, перенісши чотири рухомі вільні від праці релігійні дні на понеділки. І так на третій понеділок в лютому припадав би постійно „День Президента" й вшановували б президентів Вашинґтона і Линколна. „День Полеглих" припадав би завжди в останній понеділок травня. „День Незалежности" в перший понеділок липня, а черговий „День Подяки" — на четвертий понеділок листопада. Щоб це сталося, мусіли б стейтові леґіслятури ухвалити відповідні закони. Досі такий закон ухвалила тільки леґіслятура стейту Массачусетс. 90 відсотків із 30,000 підприємців погоджуються на те, щоб збільшити число довших, бо аж тридневих кінців тижня. Дехто боїться, що тоді збільшиться число жертв в автових катастрофах.

І СТІВЕНСОН СТИСКАЄ РУКИ ВИБОРЦЯМ

Демократичний кандидат на президента сенатор Естес Кіфовер аґітує тим способом, що на вулицях, в ресторанах, почекальнях і крамницях стискає руки людям, одночасно їм представляючися. Інший демократичний кандидат Адлей Е. Стівенсон спочатку сміявся з такої виборчої кампанії свого противника ,але тепер і сам послуговується цією самою методою „подавання руки". В своїх промовах Стівенсон любить наводити дотепи. Недавно він сказав таке: „Розумію, чому Айзенгавер мусить ще раз кандидувати. Він боїться вертатися на фарму, коли секретарем рільництва є Езра Тефт Венсон".

ЗАКЛИКАЄ АМЕРИКАНЦІВ ЕМІҐРУВАТИ ДО РОДЕЗІЇ

Голова Федерації Родезійських Промислів Ґюберт Понтер заявив, що їздитиме по американських каледжах і закликатиме абсольвентів високих шкіл еміґрувати до Родезії в Африці. Невтральна Африканська Федерація об'єднує давніші Північну і Південну Родезії та Нясаленд. В минулому році туди виїхало 24,000 еміґрантів з Англії, Европи і Південної Африки. Понтер хотів би мати в Родезії американців, які принесли б туди дух підприємливости та знання нових продукційних метод. В цій новій центрально-африканській федерації існують великі можливості, бо промислова продукція там подвоїлася впродовж останніх трьох років. Фахівці можуть швидко збагатитися в копальняному або текстильному промислах.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

ТАРЗАН, ч. 3675. Сторби рези ґнуються з опіки Тарзана.

Заховавши їх у верховітті велетенського дерева, Тарзан сповістив подружжя Сторбів, що він мусить відійти і вполювати щось на прожиток. Усміхаючись, він їх заспокоїв: „Ви можете бути тут цілком спокійні, заки я вернуся!"

Трохи згодом Пеґґі промовила стурбовано: „Я хотіла б, щоб ми не були такі залежні від Тарзана. Ми перешкоджаємо йому в здійсненні його плянів".

„Постривай! — сказав їй чоловік. — Наш літак не надто далеко звідси. Ходімо туди самі!"